

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆԻՒՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՀԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ՏԱՐԻ

ՀԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ՏԱՐԻ Գ ԱՊՐԻԼԻ 1854

ԹԻՒ 465

ԶՄԻՒՆԻՒՄ, 9 ԱՊՐԻԼԻ

Յայտնի է որ Մեղրիոյ և Վաղղիոյ կառավարութիւնները ի պաշտօնէ դատաւարութեան Հիմնադրոյ ապօրինաւոր ընթացքը որ առանց հիմնաւոր պատճառի թուրքացի տաճարաւորացիները գտնուած նահանգացի վրայ և մանաւանդ Նիքիտի մէջ յարձակելով, անոնց խաղաղամէր բնակիչները ոտք հանեցին և արտաւժ բեցուցին ընդդէմ իշխանութեան օգոստափառ առատագութեան իշխանին ։ (Յիշեալ խռովայնը Հեղինակները իրենց դիտարկութիւնը յառաջ տանելու և ժողովուրդը խաբելու համար, սուտ զրոյցներ տարածեցին և կրտարածեն միշտ թէ Մեղրիոյ և Վաղղիոյ օգնութիւն պիտի ընէ Յունաց այս արտաւժութեանը և թէ իրենց պաշտպանութեան ներքեւ պիտի ընդունին թուրքաստան գտնուող Հիւսիսայինները, թէ Վարձրագոյն Վուսը զանոնք դուրս հանել ուզէ ։

Այսպիսի անհիմն խօսքերը, տարակոյտ չկայ որ կրնայ խիստ վտանգաւոր հետեւութիւններ ունենալ Յոյն անմեղ գերդաստանացի համար՝ եթէ միաժողովութեամբ հաւատ ընծայելու ըլլան ։ Վասնորոյ Սեփին Վրիտանիոյ դեսպան վեմաւ փայլ լորտ Սթրէթֆորթը որ Ռէտֆօլֆ, որ ի կոստանդնուպօլիս արժան համարեցաւ չորսքէական նամակ մը յուղարկել թուրքաստանի մէջ եղած ամէն անգղիացի հիւսիսաստանացի, յիշեալ սուտ և փաստաւոր զրոյցները հերքելու համար Վահապիկ այս նամակին թարգմանութիւնը ։

«Վոստանդնուպօլիս, 29 մարտի 1854 ։

«Յարգւոյ տէր,

«Իմաց տրուեցաւ ինձ թէ, թուրքաստանի սահմանագրութեան եղած նահանգացի վրայ յարձակող Հիւսիսայինները՝ արտաւժութեան կը գրգռեն Սուլթանին Յոյն հպատակները, ըսելով թէ Սեփին Վրիտանիոյ կառավարութիւնը նմանապէս Վաղղիոյ տէրութիւնը պատրաստ են նպատաւարաց ըլլալու իրենց՝ կործանելու համար Սուլթանին իշխանութիւնը ։ Այլև տեղե.

ՔԱՂԱՔԱՔԱՆԱԿԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պարոս, կամ Վատուճոյ բրտ բաները ամէն ալ աղէկ են ։

1. Երջանի Դիւր-ած ։

Յամին 1783, ամառուտն սկիզբները՝ երբոր պարոն Սէն Սիւրէն ի ինքն իւր գեղի տունը կը դառնար, որ անկէ բաւական հեռու էր, նիհար, դժգոյն և շնորհի լաթեր հագած տղայ մը՝ կառքին ընթացքը յամրանալու ժամանակը դռնէն անցնելու կայնեցաւ, և փոքրիկ քիւսակը ձեռքը բռնելով, ողորմութիւն խնդրեց ։

Պարոն Սէն Սիւրէնին որդին՝ որ իւր հօրը հրամանով ճանապարհին ծախքերը ինքը կրնէր, քովը ստակ չդնուելով, անոր Վեքի քոյրը արծաթ գահեկան մը նետեց աղքատին ։

Ներեցէք օրիորդ, ըսաւ տղան, սխալեցաք աս խիստ շատ է ։

— Վեքին ալ քեզի ըլլայ սիրելիս, պատախառնեց ծաղիկաճաւ աղջիկը, քովս ուրիշ մանր ըստակ չունիմ ։

— Արեւն երթամ շուտով աւերել տամ, և առանց պատախառնին սպասելու, վազելով հեռացաւ անկէ ։

Աս միջոցի կառքը իւր յամր քարուածքը կը շարունակէր ։ Ճամբան ալ ապառաժուտ և խորտու բորտ էր ։ Պարոն Սէն Սիւրէն և իւր տղաքը յանկարծ պռուտու ձայն մը լսեցին ։ և կառքը նորէն կայնեցաւ ։ Նոյն մաւրացիներն էր որ հե.

կացայ թէ այսպիսի հնարքներ ի գործ կը դրուին համադրու համար, թէ Վաղղիոյ և Մեղրիոյ գեղացիները պիտի պաշտպանեն թուրքաստանի մէջ գտնուող ամէն հիւսիսային հպատակները, իսկոյն որ Վարձրագոյն Վուսը զինի դադրեցնելու գեղացիական և առեւտրական յարաբերութիւնները Յունաստանի հետ, իւր դիտարկութիւնը յայտնելու ըլլայ արտաքսելու զանոնք Սուլթանին երկիրներէն ։

«Ստորում այս օրինակ երթադրութեանց նպատակն է սուտ ակնկալութիւնները քաջալերել, բարեմիտ անձինքը մարտնչել և ապրիւտութեամբ ծանրացնել պատերազմական վիճակի մը չարիքը, կրփալ թամ հաստատուն կերպիւ աւարտելով զձեզ թէ այս խօսքերը բարբոսի անհիմն են ։ (Եւ յիշեալ պէտք է որ շատ անմիտ և շատ դիւրահաւատ ըլլան անոնք, որ կրնան վարկեան մը ակնկալութիւններն այսպիսի ստույթեանց փոյ չիմեն, որ ոչ միայն բանականութեան այլև գեղարուեստ հետ չեն համաձայնիր) ։

Սակայն այսպիսի դիւրահաւատ անձինք, զբաղուելով թէ, ամէն երկիրները կը գտնուին և գուցէ խիստ աւելի են թուով այս կողմերը, ուր հրապարակաւ անգիտութեանց ճանապարհը տակաւին անկողար կերպիւ բացուած է ։

«Ինչի պէս գուր ևս գիտէք, որ Մեղրիոյ և Վաղղիոյ կատարելապէս համաձայն են Սուլթանին հետ ի մասին իւր վեհաձեռնական դիմաւորութեանը ընդդէմ անիրաւ և բռնի յարձակման մը ։ Սուտի հարկաւորապէս կը հետեւի որ յիշեալ երկու գաղափար կառավարութիւնները սրտմտական արտմութեամբ պիտի տեսնեն և պիտի դատաւարանին այնպիսի շարժում մը, որ յօգուտ Սուլթանի ի գործ կը դրուի, և ինքնա կամ շարժման արժանաւորութիւնը անգամ չունի ։ Ար կրնայ, ընդարձակուելով, չփութել Վարձրագոյն Վուսը և իւր գաղափարները, տակայն ուրիշ բան չնպատուիր այս արտաւժութեանց բայց միայն զժաղդութիւններն ի վրաս այնպիսի, որ իրենց կեանքը փրկագի մէջ կը դնեն այս օրինակ սնտի երեւոյթի մը համար ։

«Մշտ շտ ցուակցութեան արժանի է այն չափ անմեղ գերդաստանացի վիճակը, որովք զժաղդութեամբ տնտեսմէ սկզբունք չունեցող քաղաքականութեան հետեւութեանց մէջ

կը գտնուին. բայց այս բանին մէջ ամենին յարաբերութիւն մը չի կրնար ըլլալ մեր կողմէն անոնց կառավարացի հետ. և կը պարտաւորիմք չձանկել ամենին զգացմունքը՝ զոր անխոհեմ կուտակցութեան մը ընթացքը պատճառեց ։

«Սուլթանը զանց չընէք որեւիցէ բարեպաշտեհ առիթը իմացնելու համար այս չորսքէական նամակին միտքը անոնց ամէնուն, որ կրնան խաբուած ըլլալ սուտ ատուութիւններէն, զորս կը յայտնէ յիշեալ չորսքէականը ։

«Յարգանք սիրոյ մնամ,
(Ստորագրեալ) ՍԹՐԵՓՈՒՄՈՒՄ ՌԵՏԳԼԻՓ

— Այս օրինակ չորսքէական նամակ մը կուտանդնուպօլիս գաղղիացի դեսպան վեմաւ փայլ մօսիւ Պարսկէ տիլիէ զօրապետը ևս հրատարակեց մարտի 30 ամսաթուով՝ յուղարկելով զայն թուրքաստանի ամէն գաղղիացի հիւսիսաստանաց ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Աւրախ սրտիւ կը ծանուցանեմք, թէ վեմաւ փայլ Նամիք փաշան, որ գրամական պաշտօնի մը՝ Վարձրագոյն Վրան կողմէն փարիզ և Ռոտտն յուղարկուած էր, կատարելապէս յաջողեցաւ այս կարեւոր պաշտօնին մէջ ։ Վանդի հրապարակաւ պարոնայք Սթրէթֆորթը սեղանաւորացի հետ փոխառութեան դաշնագրութիւնը ըմբոսց, որուն գումարը 2,200,000 լիւա սթէրլին է. այսինքն 275,000,000 լիւառուշ, (125 լիւառուշ հալ ձեւերով լիւան) ։ Այս գումարը 15 տարուան մէջ լման պիտի վճարուի, տարին 6 առ 0/0 տոկոս պիտի հատուցուի և պարտամուրհակները 85 էն պիտի առնուի՝ 100ի տեղ 1 ։

1 Այսինքն 100 ֆրանկի պարտամուրհակը՝ 85 ֆրանկ վճարելով պիտի առնուի հասարակութիւնը ։ Այս պէս պարտամուրհակները (Եւրոպայի սեղանաւորացի մէջ իբրեւ ձեռքաւ ինքնաւոր և խառնուի. և քանի որ ըստ պարագայի ժամանակին գինը կը լինէ և կը ընէ ։ Բայց օտանեան խառնուրդներն ի պայմանագրման միջոց հարկ-ֆրանկ պիտի հապոցանէ ։

փորով կը փազէր անոնց հասնելու, քրտները անոր ճակտէն վար կը փազէր, և բոլորովին շուշխ հատած էր. քիչ մը ժամանակ չըցաւ բաւ մը արտասանել. վերջապէս՝ «Վահապիկ, ըսաւ, ստակը աւերել տուի» ։ և գլխարկը իւր բարեբար տիրուհոյն երկնցուց, լեցուն պղնձէ դրամով, զուարթագէտ և կարմանալի անկեղծութեամբ ։

— Բայց, տղաս, ըսաւ պարոն Սէն Սիւրէնին, իմ աղջիկ քեզի տուաւ այն դահեկանը որ քու կը ըլլայ, ուրեմն ատոնց ամէնն ալ քեզի պահէ ։

— Բոլոր այս դրամը շատ է ինձի, պարոն, ևս քիչով գոհ կըլլամ, ուրիշ շատ աղքատներ կան որոնք ինձմէ աւելի հարկաւորութիւն ունին. աղէկ չէ զանոնք զրկել, մէկ փող մը ինձի կօգտէ, և ինչ որ Վատուճոյ կրնէ, աղէկ կրնէ ։

Վեքին և անոր լուրով իրտ եղբայրը զարմանալով իրարու կը նայէին ։

Վուսը ինչ է, տղէկ, ըսաւ Վեքին ։

— Վուսն Պարոս է, պատախառնեց տղան, ինչպէս հայրս ալ կը կոչուէր, և 10 տարեկան եմ ։

— Ո՞վ է հայրդ, շարունակեց ծաղիկաճաւ աղջիկը ։

— Ինձի գործարաններէն մէկուն մէջ արհեստաւոր մըն էր. բայց ասկէ առաջ Հռենոս գետին եղբոր փոքր քաղաքի մը մէջ կը բնակէր ։ Չորս տարի կայ՝ որ ան կողմերը ձգելով ինն եկաւ իւր հօրեղորդույն խրատով, որ իր տունը ընդունէր զինքը ։ Վանի որ. աս հօրեղորդը ինչ ողջ էր, հայրս ձեռքը միշտ գործը ունէր. բայց քանի մը տարի ետքը տարափոխիկ

հիւանդութեամբ մը մեռաւ ։ Իմ բարի մայրս անոր խնամք տարաւ բոլոր հիւանդութեան ժամանակը. բայց անմիջապէս ինքն ալ նոյն հիւանդութենէն բռնուեցաւ. և երբոր մահուան մօտեան իմացաւ, քոյրս և զիս կանգնեց և գոլովանք մը մեղի նայելով և սիրով ձեռքերնիս անցնելով, «Իմ սիրելի դու կը լինես, ըսաւ, և հա ես ձեզմէ պիտի զատուիմ. Վատուճոյ զիս իւր քովը կը կանգնէ. բայց ամենին մի տրամբք, միշտ բարեպաշտ եղիք. և իրարու վրայ սէր ունեցէք. ձեր բարի հօրը հնազանդեցէք, և յոյսերնիդ Վատուճոյ վրայ դրէք, ինչու որ Վատուճոյ բրտ բաները ամէնն ալ աղէկ են ։

«Այս մտածմունքը միշտ նեցուկ մը եղաւ ինձի աս կեանքիս թշուառութեանց մէջ, և շատ անգամ անոր ճշմարտութիւնը փորձով իմացայ իւր յուսամ որ մեռնելէս ետեւ ինձի պիտի գլխայ լինէ և իր պաշտպանութեանը տակ պիտի պահէ» ։

Վանի սիրելի մօր մը վերջին խօսքերը մեր արտերուն մէջ կը նշանի տաւառութիւն մը ըլլին, և անոր անկողնին քովը ծունկի վրայ գալով, խոստացանք որ միշտ բարեպաշտ և առաքինի պիտի ըլլանք, զՎատուճոյ պիտի սիրենք և պիտի հաւատանք որ, ինչ որ Վատուճոյ ինչ աղէկ է և նոյն ժամանակէն ի վեր այս խօսքը մոռնալ չեցաւ. ամէն ժամանակ անիկա կը յիշեմ, և շատ անգամ քոյրս և ես մեզի խօսակցութեան նիւթ ըրած ենք զանիկա ։

Երբոր մեր բարի մայրը մեռաւ մեծ տրամուլութեան մէջ ինկանք, և ցաւով սրտի լացինք ա.

հաճեցաւ ընդունիլ այս գրքին յանուն իւր նուիրումը և հարկաւոր հրամանները տուաւ, որպէսզի այս պատմութիւնը փաստաւոր կերպիւ տպուի կայսերական տպագրութեան գործաւանդ մէջ: Այսին հաւատարմութեամբ այս լուրը՝ Արեւելքի մեր եղբայրը լուսաւորեալ մասին միտքը ապահովեցեալ և հանգարտեցեալ է:

Դունալ ար Քոնստանտինէլ լրագրոյն ապրիլի 2-14 թերթին մէջ յետագայ լուրերը կրկնադարձ Բուսթիլի օսմանեան բանակին գործողութեանց վրայ: Եւ ինչպէս:

«Արտիկ 14ին առաւօտուն, Վարաքաթի կողմէն սերական զօրքը նորէն գարնունեցան: Ռուսաց հետ Վրէք հարիւր կանոնաւոր և երկու հարիւր անկանոն ձիաւոր զօրք գեղ ի Քերմանա գեղը քաղցին որ Վարաքաթին 3 ժամ հեռու կիսայ խմանալու համար Ռուսաց զօրաց որքաւ նա թիւնը, որ յիշեալ գեղին մէջ ամրացեալ էին: Այս օրը լուր առած ըլլալով թէ քանի մը օրէ հետ Ռուսաց ընդհանուր հրամանատարը հրաման տուած էր իւր զօրաց՝ Անկիւթի վրայ քաշուիլ, օսմանեան ձիաւորները՝ այս բանին տակ կանաւոր համար, գիշեր ժամանակ մեկնած էին, որոնք սփ պարտաւորեան իրենց ինքնաշարժ ջոկանքը և լուր կարի խմանաւ անոր զօրութիւնը: Ինչ արշաւըսկիւն ձիաւորայի առջև գրաւուեցան: և Ռուսաց հեծեալ պահանջները (աթիւր գարաղաւ) տեսնելով զանոնք, վազելով գացին լուր տալու: Բայց օսմանեան ձիաւորները ժամանակ չմտաւորեցին այս բանը ընելու: և տեսնելով թէ գեղը աղէկ պահուած է, Ռուսաց հեծեալ պահանջագէտ տեսնեց ինկան ամենայն դուրս թեմաք, որոյ հետ մէկտեղ լիստուն օսմանեան ձիաւոր մասն յիշեալ գեղը: Ռուսները շիտակեալով, սկսան մէկտեղ ժողովուիլ և պարտաւորեցան գեղէն մեկնիլ: որուն ետեւ գացին վերստին կարգադրուելու: Զայիմամ գեղացիները խնայ տուին օսմանեան ձիաւորացի թէ միայն հաղար Ռուս ձիաւոր մնացել էին, ուրոյց 400ը Վաղար էին: Թէ և միայն վաթսուս նիզակաւոր և քանի մը անկանոն ձիաւոր էին օսմանցիները, բայց և այնպէս Ռուսաց դէմ գետեղութեան, մէջ տեղերին ընդ արձակ խրամ մը թող տարով, այս երկու զօրաց իրարմէ հեռաւորութիւնը՝ հազիւ թէ հրաւանի հարուածը հասնէր: Եւ միջոց կար: Ռուսները կարծելով թէ օսմանցիները բազմաթիւ զօրք պահած ունին բրախներուն ետեւ, համարձակեցան անոնց վրայ յարձակիլ, և երբ տեսան որ կայսերական կանոնաւոր ձիաւոր զօրաց մնացորդը վազելով կուգան, սկսան փախիլ: Բայց օսմանցիները միայն 300 սուսերաւոր կամ նիզակաւոր ունէին և ձիերն յոգնած էին: Իսկ Ռուսները հաղար սուսերաւոր ունէին և ձիերն անաշխատ էին: Բանտորը կարող եղան ետ քաշուելու: և ուրիշ նիզակաւոր չկողմէն բաց միայն քանի մը հրացանայ հարուածներ ընկալան, և գաշտին վրայ ձգեցին քանի չափ մեռեալ և վերաւորեալ և շատ կաշառաւոր օսմանեան զօրաց ձեռքը: Այս պարտերազմին մէջ մեծ քաջութիւն ցուցնողներուն թիւը կը գտնուին իսկէնտեր պէյ գեղաւ:

Շիշի այս ժամանակներու էր, որ պարսկէն ինչ լինէին որպէս իւր ծնողացը հաճութեամբը դէպ ի Մաթիւնիք ճամբորդութիւն մը ընել ուղեց իւր մերեղալը տեսնելու համար, որ իր այցելութեանը շատ առեւտէ ի վեր կը փախաբերէ:

Եւ ինչ տրամուտիւն մը գագացին երբոր իրարմէ բաժնուեցան: Ժամանակը բարի և գերազանցած պարոն Ան ինչ լինէին տիկինը: Երբոր Պետրոսին եկաւ կարգը Ռուսովիկոսին երթաւ բարով ըսելու: անոր մօտեցաւ աչքերը արցունքով լեցուած և ձեռքը անոր երկնցնելով արտաշարժ ձայնով մը ըսաւ: «Մտածած քեզի հետ ըլլայ: յայտ անոր վրայ դիւր, որովհետեւ ինչ որ անկա կընէ աղէկ է»:

Ռուսովիկոսին մէկնելէն ետքը իր ծնողաց տղան կարծես թէ սգոյ մէջ ընկղմած էր: Թախ ծագին և ոգայի երկնց մը տարածուեցաւ տանը ամէն կողմը: պարոն Ան ինչ լինէն և անոր կինը իրենց տղան այսպէս ծովու վրայ երկայն ճամբորդութիւն ընելու տեսնե պատահելու փոսնները միտքերնին բերելով, միշտ անհանգիստ էին: Եւ օր Վմէլին աշխարհացոյցը կառնէր և կը փնտռէր թէ ընդարձակ Ուլիսան սին որ մասին մէջ կը գտնուէր նոյն տունն իր եղբայրը: Պետրոս իրեն բարեբաղնեւուն հետ ինքն ալ ցաւակից եղաւ և զանոնք միմիջարեւել համար իրեն ըսած ծառայութեանցը մէջ իւր ջանքը կրկնապատկեց:

պետք, մօտիւ Մերսիէ և ար Քիւյ գաղղիացի պաշտօնակիները, որոց իւրաքանչեւը մէջ մէկ ձիաւոր վաշտի հրամանատար է ի Վարաքաթի միտք Օրէյլի անգղիացի պաշտօնակալը որ Ք. Գրան ծառայութեան մէջ կը գտնուի և մօտիւ Վարաքին օր Վարտինոյ ձիաւոր զօրաց հրամանատարի տեղակալ է: Այս պաշտօնակիները միշտ առջև կը քաշէին թշնամեայն դէմ»:

Եւ ինչ լրագրոյն մէջ կը կարդաւք:

«Վեր վերջին թուոյն մէջ երբեք գուրդ եղիպ տակաւ զօրաց վրայ խօսելով՝ որ մեծ զիւցագ նուիրեալ պատերազմեցան խիստ գերազանց թուով զօրաց դէմ, չիկցանք մասնաւոր տեղէ կուծիւններ տալու, ըստորում տակաւին իմացած չէինք: Այս երբեք գուրդերը 1500 հոգի բաղկացեալ էին և հրամանատարին գնդապետ լին պէն էր: որ լի վերքերով և գրեթէ մահուան կէտը հասած, վերջուեցաւ պատերազմին գաշտին մէջ և կաշառաւոր եղաւ Ռուսաց ձեռքը: որոնք 15000 զօրքով՝ այս մէկ ամի քաջաց վրայ յարձակեցին: Եւ Վարաքաթի գուրդերը այսպիսի անհագար պատերազմի մը մէջ, ուր ռազմականութեանը սկսան պոկիլ, իրենց թշնամիներն ու թը հաղար հոգիէն ալ երկն պարսկէն: Եւ ինչպէս զիւցագուրդներն միայն 18 հոգի ապրեցան այս կոտորածին մէջէն»:

Վարդոյ Սիւնիք անուն պաշտօնակաւ լուր գիրը կըսէ որ Վերապուրդի գահին յամառեալ մնալով իւր անընդունելի պահանջները մէջ, հարկաւ պատերազմի վիճակը յատ ալ եկաւ: Այս պարագային մէջ Վարդոյ կառավարութիւնը իւր ուշադրութիւնը դարձուց ի վերայ կացութեան Ռուս հարստակաց որ Վարդի կը գտնուէին: և որոնք թէ անոնց կացութիւնը պէտք է մնալ ինչպէս որ էր մինչև յայտը:

«Սուտի շարունակելով բնակիլ Վարդոյ կայսերական թեման երկրին վրայ, Ռուսաց հարստակները հաւատին եւ վայելելու, ինչպէս յառաջմանէ, զարշապանութիւնը զօր մեր օրէնքները կը մտածեցան ամէն օտարակաւաց, բաւական է որ իրենք ևս պատկառ մնան մեր օրինաց»:

Սեմին Քրիտանիոյ կառավարութիւնը ևս խնայ տուաւ Ռուսոյ վաճառականաց պատգաւաւորութեան մը: Թէ ազատ են մնալու Վրէքի երկիրը՝ որքան ժամանակ որ պատերազմը տեւելու ըլլայ: և ամենեւին նիզակաւոր մը պիտի չլինէ ցորչափ որ համաձայն վարուին օրինաց, որոց կը հնազանդին նոյն իսկ Վրէքիացիք:

Վրէքիական շոգեշարժ ֆուկաթը Ֆիւրիւս անուն Օտէսա գացած էր, որ այն տեղի Վրէքիոյ և Վարդոյ հիւպատոսները առնէ: Բայց երբոր քաղաքին մօտեցաւ ուղեց, ամրոցներէն թնդանալով արգիւնցին: միեւնոյն կերպիւ անոր մէկ նաւակը արգիւնցին որ ամ տեւայ ծովը գեղին: Եւ ինչպէս շոգեշարժ այս լուրը կոտորակաւ պարտաւորեցաւ պէն, տասը անգղիական և տասը գաղղիական պատերազմաւորներ:

3. Պարոն Ան ինչ լինէին պատերազմի մէջ:

1789 տարւոյն քաղաքական սուղին խռովութեանց լուրը՝ որմէ ծագեցաւ 1793ին յեղափոխութիւնը պարոն Ան ինչ լինէին ընտանեաց երջանիկ հանգստութիւնն ալ խռովեց: Սայրաւ քաղաքէն առնուած լուրերը շատ ցաւալն էին, և արդէն կը սկսէին վախնալ որ չըլլայ թէ ձախորդութիւն գալ գլուխին, որ իրօք պատահեցաւ: Վերջապէս աղգային ժողովքը ջնջեց նախին միտքեւորութեան բոլոր արտօնութիւնները և ազնուականութեան խորութիւնները, և ազատութիւն հրատարակեց: Պարիզը գաւառներուն մէջ պատահած անկարգութիւններէն վախնալով, շատ ազնուական անձինք որոնցին պահպանուաւ ինչուան որ նորէն Վարդի հանգարտի: Պարոն Ան ինչ լինէն ևս պարտաւորեցաւ անոնց պէս ընելու:

Իր կնոյր, սղջկանը և որդեգրին հետ մեկտեղ ինչ լինէին մեկնեցաւ, ըստ մեծի մասին ոտքով ճանապարհորդելով, իրեն հետ միայն խիստ հարկաւոր բաները առած էր, վերջապէս մեծամեծ փոսններուն մէջէն անցնելով Վերմանիոյ սահմանը հասաւ:

Իրոյր առ ճանապարհորդութեան մէջ, որ խիստ փոսնաւոր փախուստ մըն էր, Պետրոս ջանաց իւր բարեբաղնաց օգտակար ըլլալ, իր ձեռքէն եկածը անոնց ընելով: Սիշու քաջութեամբ:

կան նաւեր խիտն մեկնեցան Օտէսա երթալու: Ի վերայ այս ամենայնի Օտէսայի Վրէքիոյ և Վարդոյ հիւպատոսները կոտորակաւորեալ հասան Վրէք միտքի վաճառականի նաւով մը:

Թեմազոնիկէն և Վրէքիոն հասած լուրերը կը ծանուցանէին թէ օսմանեան կայսերական զօրքը ամէն կողմ յառաջադէմ կը քաշէն և յաղթութիւններ կընեն պատմութեաց վրայ: Յունաստանի մէջ մեծ վճատութիւն կը տիրէ եղեր և Յունք արդէն սկսան իմանալու իրենց բրած անմոտութիւնը, տեսնելով զանազանութիւնը իրենց խռովայոյց գրգռութեան թուրքաստանի մէջ, և Վերապիոյ տէրութեանց ստրկութիւնը իրենց ապրիւնաւոր ընթացքին վրայ:

Օւլիւսի թիւիս օրագիրը՝ իւր թերթին մէջ որ ի 5 ապրիլի ըստ նոր տուեալի, Վերլինն ապրիլի 4ին գրուած կարեւոր լուր մը կը հրատարակէ, որ է. «Կաթոլիկ Քրիստոս անուն լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ Վրէք միտքի Նիւրմի գուրքը բերաւ զպատմական Ռուսաց կայսեր առ ինքնագիր նամակն օգոստոսիառ թաղաւորին Քրուսոյ: Այս նամակաւ կայսրը հաճութիւն կուտայ հաշտութիւն ընելու: և Վարաքեան իշխանութիւնները պարտելու, եթէ գաշադրութեամբ պահուիլ իրաւունքները զորս Վարաքայի Վրան քրիստոնեայ հպատակները շուտով պիտի ստանան, ինչպէս յայտնի է, միջնորդութեամբ Վրէքիոյ և Վարդոյ կառավարութեանց: այլ թէ որ արեւմտեան տէրութեանց նաւատորմիկները Սե Օրովին և Պոսթորէն մեկնին: Եւ այս տեսակ երաշխաւորութիւնը ընդունուելու ըլլայ: Ռուսաստանը կը յայտնէ թէ, պատրաստ է կորգադրել մնացեալ բանախօսութեանց միջոցաւ գեղապետական ժողովով մը, որ կընայ՝ հարկը պահանջելու ժամանակը, Վերլինի մէջ գումարուիլ»:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, 5 ԱՊՐԻԼԻ

Սայրաւաղաքի հանգարտութիւնը և բարեկարգութիւնը այն աստիճան կը շարունակուի որ չկարծուի թէ թուրքաստանը մեծ ու ահագին պատերազմի մը մէջ կը գտնուի: Փողոցները ամենեւին զօրք չեն տեսնուիր՝ բաց յայնցանէ որ սահմանեալ են տեղական պահպանութիւն ընելու: Եւ ինչպէս զօրքերը գուրդներն եկածուն պէս, փութով Վերապիոյ և Վիսայի սահմանագլուխները կը յուղարկուին: Օսմանեան ժողովուրդեան պատերազմական եռանդը և փառահալութիւնը օրըստօրէ աճելու վրայ է: Վրէքիացի և Վարդիացի գաշակից զօրաց մէկ մասին գաւառաւոր ի կոտորակաւորեալ և Վերլինի խիստ բարեւոր ազգեցութիւն ըրաւ: հասարակութեան

իւր անձը ամէն վտանգի մէջ կը գտնուէր: և երբոր իր բարեբաղնները և մանաւանդ պարոն Ան ինչ լինէին կինը վճատութիւն մը կը գագային, իր այս սիրելի խօսքերը կը լրկեն: «Այսպէս է եղի: Ինչ որ Վարաքաթի կընէ աղէկ է»:

Վերմանիա հասնելով քանի մը ամիս Հռենոս գետին վրայ շինուած Մանհէմ քաղաքը կեցան: Հոն ուրիշ պահուումներն օտարային անցքեր իշխանութեանց մէջ նշանաւոր կը լայնան: Իրենց բարեկամաց շատերը՝ որ այս պահուումներուն պէս ինչ քաղաքէն աքսորուած էին, իրենց գեղեակին կողմաւորել և այրիլ իմացուցին:

Այս վերջին լուրը պարոն Ան ինչ լինէին պաշտ կեշտասուն ընտանեացը մեծ ցաւ եղաւ: որոնք իրենց եկամուտներէն զրկուած՝ ահուգորի մէջ վերջերնին կը մտածէին: քանզի իրենց հետը տալու թիւ մը ստակը միմեկին ետքը՝ օտար երկրի մը մէջ ինչ օգնութիւն կընային գտնել: Վերջին կարտութեան մէջ ինչպիսի՞մ ծախքերնին խիստ խնայողութեամբ կընէին: այսու ամենայնիւ կը տեսնէին որ շատ ժամանակ չանցած պիտի ստիպուին առատաւորութեան անձանց բարեբաղնութեանը դիմել:

(Պատի շարունակութիւն)
Թարգմանացի գաղղիներէն,
Համադաս Վրէքիոյ Ս. Չոյեան,
աշա. Մար. վարժարանին Զօրանիոյ:

Վրայ: Սօս օրերս կրտստուին ի մայրաքաղաքս
բարձրապետիւ կայսերազուն Նաբոլէոն իշխանը՝
որ Արեւելք գալու գաղղիացի զօրաց երրորդ
բաժնին հրամանատար է, և բարձրապետիւ թա-
գաւորազն դուքսը Գեմպրիճի, որ նմանապէս
Թուրքաստան գալու անգղիացի զօրաց մէկ
բաժնին հրամանատարն է: Օսմանեան կառա-
վարութիւնը այս արքայազուն իշխանաց առաջ-
նոյն համար կը պատրաստէ և շքեղապէս կը դար-
գարէ Վիէնէն Եւրոպա ըստած պալատը, որ Պա-
ֆորի վրայ Տէֆէրթար պահու- կողմէն Սուլթանի
ծովագնացն է: Իսկ երկրորդին համար կը պատ-
րաստէ և կահարապետով փառաւորապէս կը
դարգարէ: Սիւլթան Եւրոպա ըստած պալատը, որ
նմանապէս Պաֆորի վրայ Չորաղանի կայսերա-
կան պալատին մօտն է: Այլ և կոստանդնու-
պոլսոյ շքականները եղած ձմեռանոցները կը
պատրաստուին դաշնակից զօրաց համար:

— Կայսերական հրովարտական, վսեմափայլ Պի-
ճամ փաշան Վառնայի կառավարիչ կարգեցաւ:

— Ընտոյ Զին Սալթայէն հասաւ ի մայրա-
քաղաքս հսկայաշէն անգղիական շքեղաւոր Զե-
մալայա անուն, 2000 անգղիացի զօրքով:

— Ընդդիմ և Գաղղիոյ կառավարութիւնները
օրինաւոր կերպիւ արգէն պատերազմ հրատա-
րական ըլլալով Ռուսիոյ դէմ, հրաման տրուե-
ցաւ Պալդիկի և Սե Դուրու միացեալ նաւա-
տորմուց, որ թշնամութեան գործքերը սկսին:

— Գաղղիոյ Պիւլընէն Գե Լաւ անուն օրագրու-
թիւնը կայսերական հրամանագիր մը կը հրատա-
րակէ: Երբ հրաման կը տրուի եկամտից պաշ-
տօնէին, որ 10,000,000 ֆրանք կանխիկ վճարէ
օսմանեան կառավարութեանը: Այս գումարին
համար վաճառ պիտի վճարուի, և անոր փոխարէն
արժէքը պիտի հատուցուի առաջին փոխառու-
թեանէն՝ զոր պիտի դաշնագրէ Բարձրագոյն
Պուսը, կամ ուտեղիքի վերաբերեալ վաճառք
ներով և զինուորական հանգերձանքներով:

— Կոստանդնուպոլսոյ թիւիշքաֆու Ռա- Վաբրու-
անուն յունարէն լրագրոյն մէջ կը կարդամք:

— Վսեմապետիւ ընդհանրական սրբազան Պատ-
րիարքը (Յուսէպ) որ քանի մը օրէ հետէ հիւանդ
էր, արգէն սկսաւ իւր առողջութիւնը ստանա-
լու: Ընցեալ հինգշաբթի օր վսեմափայլ լորտ
Սթընթֆորթ տը Ռէտֆիլֆը մեր պատրիարքա-
րանը գարով՝ այցելութիւն ըրաւ Նորին Արք-
բազմութեանը: Երբ հետ մէկ ժամու չափ
խորհրդակցութիւն ունեցաւ:

ՔԱՆԱՔԱՆ ԼՈՒՐԷ

Չփաւնիս, 9 Ապրիլ:

Ընցեալ ուրբաթ կէսօրէն ետե հրկիզութիւն
մը պատահեցաւ քաղաքիս գաղտնաստանները
(մէհթէն), երբոր հիւսիսային հովը ահագին
բռնութեամբ կը փչէր: Բայց փսմափայլ Սամ-
յիլ փաշային շնորհիւ և քաղաքի բնակիչները ա-
մէն կողմէն շուտով օգնութեան հասնելով կրա-
կը մարեցին, և գաղտնաստաններէն ի գաղ-
տնութիւնը չարեցաւ: Գաղղիացի և Լատինացի
պատերազմական նաւերէն եկէ՛ օգնութի չլլար,
հրկիզութիւնը մեծամեծ վնասներ կրնար ընել:

— Բարաքիս հիւնական հիւպատոսարանին
թագաւորական նշանը և դրօշակին սինը անց-
եալ ուրբաթ օր իջեցուցին: Եւ Բարձրագոյն
Պրան հրամանաց համեմատ հիւնացի հպատակ-
ները կը պարտաւորին մինչև 15 օր մեկնելու,
ամսոյս 25-ն սկսեալ: Իսկ օսմանեան հպատակ
ըլլալ ուղղուեցին պիտի կրնան մնալ պատուաւոր
երաշխատութիւն մը տալով:

— Լրիւնաթի օրը Այո անուն գլխաւոր լեյ-
պիսի առաջնորդութեամբ 700 չափ լեյպիս հա-
սաւ Իզմիր, որոնք ձմեռանոցը օթեմանեցան
վսեմափայլ Սամյիլ փաշային տնօրէնութեամբ,
ու գալ շաբթու պիտի մեկնին Կոստանդնուպո-
լիս երթալու և անկէջ պատերազմին դաշտը:

— Կայսերական հրովարտական նախորդ Սե-
կապագոս բարձրապետիւ Արեւ փաշային Պու-
սայի ընդհանուր կուսակալութիւն յաճուեցէ:

— Պուսային ամսոյս 25-ն կը գրեն մեզ:
— Պարսից տէրութեան նոր հիւպատոս Զայ-
ազգի մեծարքայ Սարգիս աղայն Պարսեան ան-

ցեալ ամսոյ 24-ին հասաւ ի Պուսա և միաձե-
լքեղ հազուստով նահանգիս կուսակալ վսեմա-
փայլ Արեւ փաշային երթալով, իւր պաշտօնին
վերաբերեալ կայսերական հրովարտակը մատուց-
անոր, և բազում յարգութիւն ընդունուեցաւ:
Սարսի 28-ին յիշեալ հիւպատոսը իւր գե-
ղեցկաշէն տունը հրաւիրելով բոլոր Պարսից մահ-
մետական և քրիստոնէայ հպատակները, իւր
պաշտօնին յատկացեալ հրամանագիրները կը
գաղտնեցան: Եւ հետեւեալ օրերը քաղաքիս ու-
րիշ տէրութեց հիւպատոսաց այցելութե գնացի:

— Այս օրերս կառավարութեան պալատը
հետզհետէ կայսերական հրովարտակներ կարգա-
ցուեցան: Երբ առաջինը կը վերաբերէր Զեմ-
նացուց օսմանեան երկրէն շուտով դուրս ելլե-
լուն: (Գիտէք որ Գաղղիոյ դեսպանին խնդրով
հռոմէստաւան Զեմնացուց թոյլտուութիւն
եղած է մնալու): Երկրորդ հրովարտական մնա-
ցեալ ամէն ըստի՛ զօրքը Կոստանդնուպոլիս կը
կանչուին: Երրորդ հրամանագրով՝ կայսերական
բանակին պիտի չլլար համար Պուսայի նահանգէն
2000 ձի, 2000 եղն և 200,000 օխա ձիթապտուղ
կրննորուի: Այլ և զանազան հարկաց մնացորդ-
ները և հարուստներէն հարկաց մէկ մասին կան-
խիկ վճարումը կը պահանջուի: Բարաքիս սղու-
թիւնը կը շարունակուի: Գործնին գինը՝ 47-53
ղուրու չէ քիլէն: Գարիինը՝ 25-30:

— Ի պատճառս սղութեան արմատաց մեծ
խղճութիւն կը տիրէ ամէն ազգաց մէջ: Զայազգի
աղքատաց կարօտութիւնը հոգալու համար գե-
րապատու Տ. Գեօրգ սրբազան արքեպիսկոպոսին
ազգասիրական ջանքը և յորդորանօք արտաքոյ
կարգի ստորագրութիւն մը բացուեցաւ: Երբ
միջոցաւ բաւական ստակ ժողովուեցաւ ի նպաստ
և ի միսթարութիւն խեղճ գերգաստանաց:

— Անտոնի Սե օրագիրը կըսէ որ, լորտ Ռէ-
լէն զօրապետը, որուն յանձնուած է Արեւելք
գալու անգղիացի ցամաքի զօրաց հրամանա-
տարութիւնը, բացարձակ հրամաններ պիտի
ունենայ, իբրեւ լիակատար իշխանութիւն ունե-
ցող գեպան և ընդհանուր մեծ սպարապետ,
որպէսզի կարող ըլլայ գործելու իւր մտաց ազգ-
մանը համեմատ, առանց դեպքանի մը դատա-
քննութեան ներքե գտնուելու:

— Սինչե ցայսօր կէսօրու հասած գաղղիացի
զօրաց թիւը 30 հազար հոգիի կը հասնի, կըսեն,
և Ընդդիմացուցը 10 հազարի:

Լհաւասիկ Լեւոպայի վերջին լուրերը, զորս
այսօր կէսօրէն ետե ընկալաւ:

ԼՈՒՏՈՒՆ, 12 ապրիլ Ն. Տ. Ս. Մէքլէմպուրկի
դքսին միջոցաւ Ռուսաց կայսեր ըրած խաղաղա-
սիրական առաջարկութիւնները մերժուեցան
Ընդդիմ և Գաղղիոյ կառավարութիւններէն,
յառաջ բերելով թէ այն առաջարկութեանց
նպատակը՝ ուրիշ բան չէ, բայց միայն սրտե-
րազմը ուշացնել: Երբ Գլխաւորն բարձրմէն
թիւն մէջ ըսաւ, թէ ստոյգ չէ այն լուրը թէ
Բրուսիան Ռուսիոյ կողմը անցած ըլլայ:

ՓԱՐԻԶ, 12 ապրիլ Ն. Տ. Ս. Գեմպրիճի դուք-
սը և լորտ Ռէկլէն բազմութիւ պաշտօնեաներով
հասան ի Փարիզ և երէկ արժանաւոր յարգու-
թեամբ ընդունուեցան Նաբոլէոն կայսերէն:
Յիշեալ գլխաւոր զօրապետները այսօր ներկայ
գտնուեցան զինուորական մեծ կրթութեան մը:
Կայսերական հրովարտական 1853 տարւոյն բա-
նէն 60,000 զօրք կը պատրաստուին: Երբ մեծա-
գոյն մարտ հաւանականաբար Գաղղիոյ պիտի
առաջիմ: Պալդիկի ծովը երթալու գաղղիական
նաւատորմին մէջ մէկ բաժնի ցամաքի զօրք ևս
պիտի գրուի:

ՎԵՆԵԱ, 9 ապրիլ Ն. Տ. Ս. Այսօր չորս մեծ
տէրութեց, այսինքն Ընդդիմ, Գաղղիոյ Լատ-
րիոյ և Բրուսիոյ երեսփոխանները գաշնադրու-
թեան մը ստորագրեցին, որով կը հաստատուի
Թուրքաստանի ամբողջութիւնը և Գանուբեան
իշխանութեանց պարպուիլը, խոտանալով գար-
ձեալ խորհրդակցիլ ըստ սյամ մասին:

— Ընդդիմացի հասած վերջին լուրերը կը ծա-
նուցանեն թէ 4500 հոգի Նիզիպուտից զօրք հա-
սեր են ի Վլոր, ուսկից անմիջապէս մեկնին եւ
այստատմբաց գէմ պատերազմելու: Գաղղիական
երրորդ ծովապետ Լ. Պարսից թիւնն Վլոր կը
գտնուի եղեր քանի մը նաւերով: Կրտսի թէ
մտերս լիթէնի նաւահանգիստը՝ նմանապէս
Յունաստանի գլխաւոր նաւահանգիստները պի-
տի պաշտպանուին անգղիական և գաղղիական պա-
տերազմական նաւերէն: Բարձրասի նաւահան-
գիստը արգէն պաշտպանուած է:

ԾԱՌԱՌԱՅԱՆ ԶԻՆԱՅ

ԹԱՓԱՌԱՅԱՆ ԶԻՆԱՅ

Այս հոգալար և օգտակար վկայանքներն են
գրեթէ ամէն հաղաթիւնեալ աղագոյ լեյպա- լարգման-
եալ և և խնամք կը կարգադրուի, հայրենի պարզ աշխար-
հաբար լեյպա- և և խնամքներով հապար առ հապար
լեւրապարտի ի Կոստանդնուպոլիս, և առաջին, իբր-
բոր 3-րդ 4-րդ հապարները արդէն ի լոյս ընծայուած են:

Լեւրալ լարգմանութիւնը քանակեց հապարի Բա-
նոսա ըլլալով ամէն մէկ հապարը առաջիմ ախար ան-
գամ ի լեւրապարտի: Եւ խնամքները չորս չորս աղ-
ար պապիկներն ունին: Լեւրալ 4-րդ զինը՝ Երե-
կանի վճարուելու ըլլալ 200 շաբաթէն: Իսկ հապար
առ հապար առնել ուղղը խնամքները հապարին 15
շաբաթէն պիտի վճարէ:

Սարագիր-Թիւն պէշը Գիտիս Կոստանդնուպոլիս լո-
յիլէր խնը հրապարակին գործապարհն է: Իսկ հապար
առ հապար առնել ուղղը գրաւաճառաց չով իրնայ գը-
նէլ: Ինչիւ Արշալուսոյ պարարանը իշխանութի:

ՀԱՅԿԱՅԱՆ ԳԵՂԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆ

Յօրինեալ ի վերապատուելի Հ. Աբրահայ Գաղթեան,
ի Միսթարեան ուստէն Վենետիկ:

Տպեալ ի Փարիզ, յամին 1853:

Այս նոր գեղազորութեան փոքրիկ տետրակը, որ խիստ յաջ-
գութեամբ և զանազան ընտիր ու գեղատեսիլ ձեւերով աշխա-
տարեալ է, շատ օգտակար պիտի ըլլայ անոնց ի վերաբ-
ութիւն աշխիւրտաց աղագոյն գաղտնաց:

Կը խնամք իբրիւ Արշալուսոյ գրաւուելու ի գին 20 զուռու չի
կամ չորս ֆրանքի հատը:

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

Գեղանկար Թովմայի Հրօնէյ:

Այս անգին դեղը, որ բոլորովին բաղկացեալ է առողջա-
բար խտրէ, և չի պարունակեր իւր մէջ ոչ մի յիւսկ և ոչ ուրիշ
վնասակար գոյացութիւն մը: Երբ որ քաղցր է փափուկ և
մատաղ մանկանց ու խիստ տկար կազմուածոց համար, նոյնպէ
չուտ և հաստատուն է արմատախիլ ընելու գնահատութիւն
ները նաև ամենին խիստ ուժեղ անձինքներէ: Բայց յայտնա-
կատարեալ պէս անվնաս է ի մասին իւր ներքործութեանց և
հետեւութեանց: Այս դեղը առնուելով, կը հետագօտէ և մի-
անգամայն կը փարատէ ամէն տեսակ հիւանդութիւնները որ և
իցէ աստիճանի հասած ըլլան և որպիսի հին ժամանակէ հետե
արմատացեալ ըլլան: Զազարաւոր մարդիկ բժշկեցան այս դեղը
գործածելով, որոցմէ շատերը գերեզմանին դուռը հասնելն
ետեւ ըլլալով յարատեւութեամբ վերստին ստացան իրենց առող-
ջութիւնը, և կենդանական զօրութեանն և անբերքի բոլորովին
ուրիշ ամէն դեղերէն յոյսերին կարեւոր էին բոլորովին:

Ուստի քստակի աստացեալները յուսահատութեան մէջ
Թող չիման: այլ արժանաւոր փորձը ընեն այս պատուական
դեղին ազդու ներքործութեանց, և շուտով իրենց քաղաղա-
յութիւնը ստանալու բարեբաղդութիւնը պիտի ունենան:

Կը յորդորեմը գնահատուեցին, որպէսզի որպիսի կարեւոր
փութեամբ հոգ տանին գործածելու այս բժշկար ֆեղը
հետեւեալ խօթութեանց համար. որ են,

- Ընդհանրական ջերմք (Ֆիւրէլ Էնթերմիթանթ):
- Զնաբեկութիւն (սալմա):
- Մարդոյս մորթոյն վրայ եղած բիծերու ախտ:
- Քրոնիական ջերմքեր: Մաղձ (զաֆրա):
- Խիւծ (սանձր):
- Թորացաւութիւն, կամ Թորային տկարութիւն:
- Նաւաղում (սալմա):
- Զգողութիւն (օրագա):
- Օձիկ (երանձր կիլի):
- Վսեմաց ամալան օրինաց անկարգութիւնը:
- Ամէն տեսակ ջերմքեր: Ուստացաւութիւն (նիգրիս):
- Գլխացաւութիւն: Դժուարամարտութիւն:
- Բորբոքում (էնթրաստիս): Դալմալ (սարրը):
- Լեյքի (զառա ձիլէր) հիւանդութիւնը:
- Երկամաժեւտութիւն (նէֆրիթ):
- Տեւատեւութիւն (մայալ):
- Տորացաւութիւն (րիւմաթիս):
- Միկարգութիւն: Խոյլ պարանոցի (սոսա):
- Երկրորդական դեպք գաղղիական ախտի:
- Խիւծ երկամանց և միզանոցի (կապսլէ):
- Ստատիկ ջրացաւութիւն (սալմա):
- Ուստից (կիւմօր): Կեղք (իւլսէ):
- Ամէն տեսակ որդերը (սողուն):
- Արորդիտեան ախտերը (Ֆրէնկիլի):
- Թուլութիւն և նուազում ուստի, որ և իցէ պատճա-
ներէ ծագած ըլլան:

Այս դեղահատները կը վաճառին ի Լոնտոն միտոր Թովմա
Հրօնէյին գործատուներ, որ է Սիլեմ Ըստած Թաղը Թիւ
244: Իսկ օտար երկրները՝ գլխաւոր դեղավաճառաց քով կը
գտնուի: Իզմիրի մէջ սինեօր Անձէյօ Ճիւսիկի դեղավաճա-
ռին խանութը կը ծախուի: որ ի Գանակաց Թաղը Սուլթա-
նի ճապարիս ըստած փողոցը Թիւ 30, Լաւիանցուց Սան-
թա Մարիա եկեղեցոյն դիմաց:

Այս դեղահատից տուփերը զանազան մեծութեամբ են, և
կը վաճառին 8-21 և 32 զուռու իւրաքանչիւր, և ա-
մէն մէկուն մէջ տպեալ ծանուցագիր մը կայ, որ յիշեալ դե-
ղահատից գործածութեան վրայօք մանրամասն տեղեկութիւն
ներ կուտայ, գաղղիարէն, անգղիարէն և յունարէն լեզուաւ:

Հրատարակիչ և տէր լրագրոյս:
Գլխաւոր Վ. Պալլապիլեան: